

Narodna banka Srbije

Sektor za nadzor društava za upravljanje
dobrovoljnim penzijskim fondovima

Najčešće postavljena pitanja i odgovori u vezi sa Zakonom o dobrovoljnim penzijskim fondovima

Zbog čega je Zakon donet?

Reforma penzijskog osiguranja predstavlja jedan od najvećih izazova 21. veka. Mnoge zemlje danas moraju da se prilagode starenju populacije i redefinišu penzijski sistem osiguranja, kako bi ga zadržale na zadovoljavajućem nivou i osigurale finansijsku održivost sistema. Cilj Zakona je da omogući štednju za stare dane! Prilikom reforme penzijskog osiguranja uvedeni su dobrovoljni privatni penzijski fondovi, kako bi se građanima omogućilo da dopune državnu penziju, diversifikuju rizike i osiguraju primanja u starosti.

Koje su prednosti članstva u fondu?

Reforma državnog penzijskog osiguranja dovešće do smanjenja državnih penzija u odnosu na plate za buduće penzionere. Imajući to u vidu, zaposleni, posebno mladi, moraju da štede za dodatna primanja, koja će im dopunjavati državnu penziju. Što se duže štedi, dodatna penzija je veća. To će budućim penzionerima omogućiti da održe životni standard i u starosti. Dobrovoljni privatni penzijski fondovi su jedan od mogućih vidova štednje za penziju.

Neke prednosti dobrovoljnih penzijskih fondova kao vrste dugoročne štednje su:

- koriste se isključivo za penzijsku štednju,
- potpuno su regulisani i pod strogom su kontrolom Narodne banke Srbije,
- pružaju dodatna primanja u starosti, uvećana za prinos od ulaganja,
- diversifikacija i investiciona politika trebalo bi da minimiziraju rizik ulaganja
- moguće poreske olakšice.

Kako su organizovani dobrovoljni penzijski fondovi?

Da bi dobrovoljni penzijski fond bio organizovan, potrebno je da Narodna banka Srbije društvu za upravljanje penzijskim fondovima izda dve dozvole: dozvolu za rad i dozvolu za upravljanje.

Osnivači društva za upravljanje moraju da dokažu pouzdanost i osposobljenost za obavljanje ovog posla. Narodna banka Srbije će izdavati dozvole nakon što proceni da su osnivači pouzdani i ugledni. Narodna banka Srbije ima pravo da zahteva dodatne informacije od osnivača i s njima povezanim licima i da ispita njihovu finansijsku sigurnost i ugled. Osnivački kapital društva za upravljanje je milion evra.

Kako izabrati penzijski fond?

Na početku, dok se fondovi još nisu dokazali svojom stvarnom uspešnošću u upravljanju imovinom penzijskog fonda, izbor fonda će biti sličan izboru banke kod koje štedite svoj novac, to jest odabraćete onaj fond u koji imate poverenja. Bilo bi dobro da se najpre raspitate o licima koja upravljaju fondom i saznate nešto više o njihovim prethodnim poslovima. Postoji mogućnost da se fondovi međusobno razlikuju po visini naknada koje naplaćuju za svoje usluge, te i taj faktor treba uzeti u obzir. Međutim, mnogo toga će uticati na konačnu uspešnost fondova i teško je unapred predvideti učinak bilo kog od tih faktora.

Kasnije, kada penzioni fondovi razviju poslovanje, izbor fonda će se zasnivati na prinosu koji ostvaruje fond. Ako je stopa prinosa niska član fonda može svoja sredstva prebaciti u drugi fond gde je stopa prinosa viša, pri čemu ne plaća nikakvu naknadu, osim stvanih izdataka koji su potrebni da bi se prenos fizički izvršio. Ova sloboda izbora povećava odgovornost menadžera fonda i unapređuje zdravu konkurenciju na tržištu.

Kako se učlaniti u fond?

Zainteresovana osoba treba da bude dobro informisana.

Prvi korak predstavlja prikupljanje informacija o različitim penzijskim fondovima radi izbora fonda. Prospekt i skraćeni prospekt su dokumenti u kojima se, uz saglasnost Narodne banke Srbije, mogu naći bitne informacije o fondu i društvu koje upravlja tim fondom. Društvo za upravljanje je odgovorno za tačnost i ažurnost prospekta. Prospekt se ažurira jednom godišnje, kao i svaki put kada se dogodi neka značajnija promena. Odluku o učlanjivanju u fond treba doneti na osnovu sagledavanja finansijskog položaja, stopa prinosa i ugleda društava za upravljanje.

Drugi korak je potpisivanje ugovora o članstvu i izjave o potpunom razumevanju prospekta i svih naknada koje će biti naplaćene. Potpisivanjem ugovora član se obavezuje na uplate. Te uplate ne mogu biti niže od propisanog minimuma.

Ko vrši uplate?

Penzijski doprinos u dobrovoljni penzijski fond uplaćuje:

- fizičko lice (može biti i nezaposleno lice) ili drugo lice za račun fizičkog lica,
- organizator, u svoje ime i za račun zaposlenog, odnosno člana sindikata, u skladu sa penzijskim planom,
- poslodavac, u ime i za račun zaposlenog, u skladu sa ugovorom o članstvu između člana dobrovoljnog penzijskog fonda i društva za upravljanje.

Ko određuje iznos doprinosa?

Kao što im i ime kaže, dobrovoljni penzijski fondovi nisu obavezne institucije i član sam odlučuje koliko će uplaćivati, s tim što svaki fond ima donju granicu (minimum) za doprinose. Iznos uplate precizira se ugovorom o članstvu.

Koliko često se uplaćuje?

Ugovorom o članstvu precizira se učestalost uplaćivanja. Obično se radi o mesečnom intervalu.

Šta ako član fonda prestane da uplaćuje doprinos?

Ako član prestane da uplaćuje doprinose, članstvo ne prestaje i član će i u tom slučaju moći da nakon navršene 53 godine života raspolaže svojim akumuliranim sredstvima.

Šta ako član fonda promeni poslodavca?

Ako je zaposleni bio član preko penzijskog plana koji je organizovao njegov prethodni poslodavac, onda su moguće dve situacije. Član fonda može nastaviti sa članstvom u fondu u koji je njegov prethodni poslodavac uplaćivao. Ako i novi poslodavac ima penzijski plan, onda se sredstva iz prethodnog penzijskog plana mogu preneti u penzijski plan novog poslodavca. Ako novi poslodavac nema penzijski plan, zaposleni stiče pravo na obračunatu penziju sa prethodnog radnog mesta kada napuni 53 godine. Društvo za upravljanje će dotle nastaviti da ulaže uplaćeni novac.

Šta ako član fonda ostane bez posla?

Član fonda ostaje i dalje u fondu u koji je bivši poslodavac uplaćivao, to jest članstvo neće prestati, uplate neće biti izgubljene, individualni račun člana fonda neće biti zatvoren, a društvo za upravljanje će nastaviti da ulaže novac.

Koje troškove snosi član fonda?

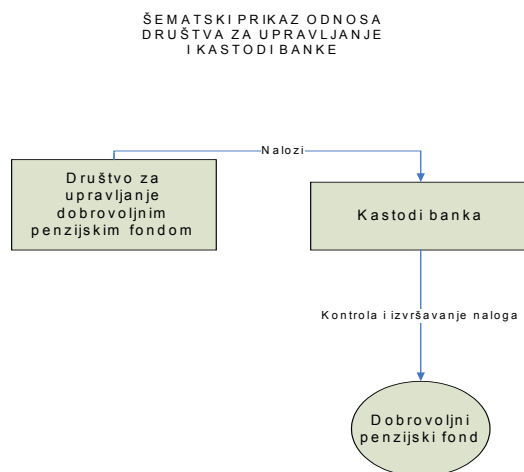
Zakon ograničava naknadu prilikom uplate penzijskih doprinosa na najviše 3% vrednosti uplate i godišnju naknadu za upravljanje fondom na najviše 2% neto imovine fonda.

Na koji način su fondovi zaštićeni?

Imovina dobrovoljnog penzijskog fonda je odvojena od imovine društva koje upravlja tim fondom. Ukoliko se nad društvom za upravljanje pokrene stečajni postupak, imovina penzijskog fonda ne može postati predmet prinudnog izvršenja, niti zaloge. Ova imovina ne može ući u sastav likvidacione ili stečajne mase društva za upravljanje, kastodi banke ili drugih subjekata, niti može biti korišćena za izmirenje obaveza člana dobrovoljnog penzijskog fonda i drugih lica prema trećim licima. Redovno izveštavanje je jedan od ključnih elemenata zaštite članova penzijskih fondova. Finansijski izveštaji se izrađuju i predaju Narodnoj banci Srbije mesečno, polugodišnje i godišnje. Na osnovu tih izveštaja Narodna banka Srbije kontroliše da li se imovina fonda ulaže u skladu sa ograničenjima propisanim Zakonom, podzakonskim aktima i prospektom fonda.

Šta je kastodi banka?

Kastodi banka je banka koja vodi račun dobrovoljnog penzijskog fonda i obavlja druge kastodi usluge za račun fonda, a u pogledu sredstava fonda postupa samo po nalogima društva za upravljanje, u skladu sa zakonom i prospektom fonda. Imovina penzijskih fondova nije i ne može biti imovina kastodi banke, niti može biti deo stečajne mase banke ukoliko ona propadne. U tom slučaju, celokupna imovina fonda biće prebačena u drugu kastodi banku.

Šta su vrednost neto imovine i investiciona jedinica?

Društva za upravljanje imaju obavezu da dnevno izračunavaju vrednost neto imovine svojih fondova. Neto vrednost imovine penzijskog fonda je jednaka razlici između ukupne imovine fonda i obaveza fonda. Penzijski doprinosi se pretvaraju u investicione jedinice na dan uplate. Neto vrednost imovine fonda je proizvod broja investicionih jedinica i vrednosti investicione jedinice. Vrednost investicione jedinice pokazuje trendove u prinosima na ulaganja, odnosno rezultate investiranja društva za upravljanje.

Gde može da se proveri vrednost investicione jedinice?

Da bi se postigli najviši standardi dostupnosti i javnost informacija, društva za upravljanje su u obavezi da objavljuju vrednost investicione jedinice dnevno u najmanje jednim novinama dostupnim na čitavoj teritoriji Srbije, sa tiražom od najmanje 100.000 primeraka, kao i na svom veb-sajtu.

Koji su rizici štednje u penzijskim fondovima?

Članovi fonda snose rizik ulaganja! Međutim, taj rizik trebalo bi da bude nizak, s obzirom na to da se penzijski doprinosi ulažu u najlikvidnije i najkvalitetnije domaće i inostrane hartije od vrednosti i druge finansijske instrumente i domaće nekretnine. Zakon određuje ograničenja ulaganja s ciljem diversifikacije, a Narodna banka Srbije propisuje dodatne uslove i načine ulaganja kako bi se ograničila izloženost penzijskih fondova riziku.

Može li se novac ranije povući?

U slučaju ozbiljne bolesti ili trajne nesposobnosti za rad, član fonda može povući akumulirani iznos ukoliko dostavi dokaz o teškoj zdravstvenoj situaciji.

Šta se dešava u slučaju smrti člana fonda?

Sav novac akumuliran na individualnom računu penzijskog fonda biće prenet licu koje je član fonda odredio. Ukoliko član nije odredio takvo lice, stanje na računu postaje deo njegove zaostavštine.

Kome pripadaju akumulirana sredstva u slučaju raskida ugovora o dobrovoljnom penzijskom osiguranju u postupku usklađivanja poslovanja društava za dobrovoljno penzijsko osiguranje sa novim zakonom?

U slučaju raskida ugovora o dobrovoljnom penzijskom osiguranju od strane poslodavca, akumulirana sredstva na individualnim računima, obračunata pod uslovima pod kojima je ugovor zaključen, isplaćuju se zaposlenima koji su osigurana lica, bez obzira na godine života.

Ko se brine da sve funkcioniše kako treba?

Kao što je već pomenuto, Narodna banka Srbije je odgovorna za praćenje, regulisanje i nadzor delatnosti dobrovoljnih penzijskih fondova. Ona će nadgledati rad društava za upravljanje proverom finansijskih i drugih izveštaja, neposrednom kontrolom i izricanjem mera.

Zašto ima toliko institucija?

Osnovni razlog za to jeste maksimalna zaštita sredstava na računu. Fond je odvojen od društva koje njime upravlja zbog toga da ukoliko društvo propadne sredstva ostanu nedirnuti. Kastodi banka je takođe odvojena institucija da bi se odvojila imovina fonda od imovine društva za upravljanje, čime se podstiče veća sigurnost imovine fonda i realno, to jest tržišno vrednovanje imovine fonda, a takođe se sprečava i moguća zloupotreba.